

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

09 Mayıs 2012

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1000

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-5946)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 11.04.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-59705 sayılı yazısı.

Antalya Milletvekili Sayın Gürkut ACAR'ın tarafıma tevcih ettiği 7/5946 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, BOTAS Genel Müdürlüğü, TEİAŞ Genel Müdürlüğü ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (5 Sayfa)

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5946)**

Soru 1:

Elektrik fiyatlarına yüzde 10, doğalgaz fiyatlarına ise yüzde 20 düzeyinde zam yapılmıştır. Zamlar, uluslararası gelişmelere bağlanmaya çalışılsa da doğalgaz fiyatları uluslararası alanda Ocak ayındaki 3.000 dolar düzeyinden 2.000 dolar düzeyine kadar gerilemiş, petrol fiyatlarında da son 6 aylık dönemde ciddi bir farklılık gözlenmemektedir. Bu durum zamların gerekçesinin dış gelişmeler değil, AK Parti'nin yanlış uygulamaları olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda;

-Elektrik zammının gerekçesi nedir? Elektrik fiyatları 2006-2012 döneminde nasıl bir değişim göstermiştir? Bu dönemde kaç zam olmuştur?

Cevap 1:

Önergenizin açıklama bölümünde "...zamların gerekçesinin dış gelişmeler değil, AK Parti'nin yanlış uygulamaları olduğunu göstermektedir" şeklindeki yaklaşımınız gerçeği yansıtmamaktadır. Ülkemizin dışa bağımlılığının azaltılması ve sürdürülebilir kalkınmasının temini için sürekli, verimli ve ucuz enerji sağlanması büyük önem taşımaktadır. Tüketicilerin enerjiyi en uygun maliyetle kullanabilmelerine yönelik olarak dönemimizde önceki dönemlere nazaran petrol ve doğalgaz aramalarına önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Bununla birlikte, birincil enerji kaynakları bakımından dışa bağımlılığımızı azaltmak ve buna yönelik olarak yerli enerji kaynaklarımızdan azami ölçüde yararlanılmasına sağlamak için rekabetçi bir enerji piyasası oluşumu çerçevesinde gerekli yatırımlar yapılmakta ve mevzuatlar hazırlanarak yürürlüğe konulmaktadır. Ayrıca bu yöndeki hedeflerimiz "Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi"nde ve Bakanlığımız Stratejik Planında da yayınlanmıştır. Tüm bu uygulamalar sonucunda maliyetlerin düşürülmesi ve böylece oluşacak kazanımların nihai tüketiciye yansıtılması için çalışmalarımız yoğun olarak sürdürülmektedir.

Elektrik fiyatlarının belirlenmesine yönelik olarak Enerji KİT'leri 14.02.2008 tarih ve 2008/T-5 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) Kararı ile 01.07.2008 tarihinden itibaren Maliyet Bazlı Fiyatlandırma (MBF) Mekanizmasına geçmiştir. Söz konusu Karar gereğince maliyet ve döviz kurlarındaki değişimler fiyatlara yansıtılmakta ve satış fiyatları bu Karar uyarınca belirlenmekte ve uygulanmaktadır. MBF ile maliyetler; döviz kurundan kaynaklanan maliyetler, işçilik maliyetleri, kömür alım maliyeti, doğalgaz alım maliyeti, fuel-oil alım maliyeti ve sıfır bakiye maliyeti (piyasanın tümünde gerçekleşen enerji alım/satım arasındaki farkın üreticilere yansıtılması) kalemlerinden oluşmaktadır. Her bir portföy üretim grubu için söz konusu YPK Kararı ekinde üretim kaynaklarının maliyet ağırlık oranlarına göre formülasyonlar belirlenmiştir. Dolayısı ile maliyet kaleminin sadece birinde gerçekleşen düşüş ya da artış tek başına anlamlı olmamaktadır. Ayrıca maliyetlerdeki değişim dönemsel olmakla birlikte, MBF Usul ve Esasları Genelgesine göre maliyetlere göre belirlenen fiyatlar yılsonu mali hedeflerine bağlı olarak yeniden tespit edilebilmektedir. Hazine Müsteşarlığı, MBF'nin uygulanmasına ilişkin gerekli gözetim ve koordinasyonu yapmaktadır.

01.04.2012 tarihinden itibaren uygulanacak fonsuz tarifeler Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından onaylanarak www.epdk.org.tr bağlantı adresinde yayınlanmış ve halen detayları ile birlikte bu bağlantı adresinden ulaşılmaktadır.

2006-2012 yılları arasında elektrik fiyatlarındaki değişim aşağıda verilmiştir.

ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5946)

Vergi ve Fonlar Hariç 2006-2012 Yılları Elektrik Fiyatları (Tek zamanlı) (Kı/KWh)		
YIL	Sanayi	Mesken
2006-01	9,614	12,780
2006-09	9,995	12,780
2007	9,388	12,405
2008-01	10,327	14,830
2008-07	12,983	17,944
2008-10	14,372	19,572
2009-01	14,146	19,803
2009-04	13,878	19,489
2009-10	15,401	21,376
2010-01	15,306	21,659
2011-01	15,306	21,659
2011-10	15,811	23,734
2012-01	15,811	23,734
2012-04	17,306	25,886

Soru 2:

Son 10 yıllık dönemde elektrik üretim kapasitesi ne kadar artmıştır? Bu kapasite artışının kaynağına göre dağılımı nedir? Türkiye, bu dönemde doğalgaza bağlı elektrik üretimini ne kadar azaltabilmiştir?

Cevap 2:

2002-2012 yılları arası elektrik enerjisi tüketim talebi, tüketim talebi artışı yüzdesi, kurulu güç ve kurulu güç artışı yüzdesi aşağıda tabloda verilmiştir.

YILLAR	TÜKETİM TALEBİ (Milyar kWh)	TÜKETİM ARTIŞI (%)	KURULU GÜÇ (MW)	KURULU GÜÇ ARTIŞI (%)
2002	132,6	4,5	31.845,8	12,4
2003	141,2	6,5	35.587,0	11,7
2004	150,0	6,3	36.824,0	3,5
2005	160,8	7,2	38.819,9	5,4
2006	174,6	8,6	40.501,8	4,3
2007	190,0	8,8	40.835,7	0,8
2008	198,1	4,3	41.817,2	2,4
2009	194,1	-2,0	44.761,2	7,0
2010	210,4	8,4	49.524,1	10,6
2011	229,3	7,9	53.235,4	7,2

YIL	TERMİK	HİDROLİK	JEOTER.+RÜZ.	TOPLAM (MW)
2002	19568,5	12240,9	36,4	31845,8
2003	22974,4	12578,7	33,9	35587,0
2004	24144,7	12645,4	33,9	36824,0
2005	25902,3	12906,1	35,1	38843,5
2006	27420,2	13062,7	81,9	40564,8
2007	27271,6	13394,9	169,2	40835,7
2008	27595,0	13828,7	393,5	41817,2
2009	29339,1	14553,3	868,8	44761,2
2010	32278,5	15831,2	1414,4	49524,1
2011	34231,1	17137,1	1842,9	53211,1

ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5946)

2003 yılında 140 milyar kWh/yıl olan elektrik üretimimiz içerisindeki doğalgazın payı %48,4 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise 228,4 milyar kWh olarak gerçekleşen üretimimiz içindeki doğalgaz payı yüzde olarak azalış göstermiş ve %44,7 olmuştur.

Soru 3:

DUY sisteminde Şubat ayı içinde bir kilovat saatlik elektrik fiyatının 2 TL'ye kadar çıktığı doğru mudur? DUY sisteminden Ocak, Şubat ve Mart döneminde 1 kilovat saati 15 kuruş, 15-25 kuruş, 25-50 kuruş, 50-75 kuruş, 75-100 kuruş, 100-150 kuruş, 150-200 kuruş fiyat dilimlerine göre ne kadar elektrik dağıtım sistemine verilmiştir? Bu fiyat dilimlerine göre ayrı ayrı toplam ödeme tutarları ne kadardır?

Cevap 3:

Ocak, Şubat ve Mart aylarına dair 'Piyasa Alış Miktarı' Milyon kWh ve TL olarak aşağıda verilmiştir.

Piyasa Alış Tutarı (Milyon kWh)						
kWh/Kr	Ocak		Şubat		Mart	
0 15	487,10	34,2%	256,51	16,7%	1.444,67	82,9%
15 25	869,17	61,1%	1.100,58	71,7%	297,11	17,1%
25 50	66,04	4,6%	156,76	10,2%	-	-
50 75	-	-	10,92	0,7%	-	-
75 100	-	-	8,17	0,5%	-	-
100 150	-	-	1,44	0,1%	-	-
150 200	-	-	1,22	0,1%	-	-
Toplam	1.422,31		1.535,58		1.741,78	
Piyasa Alış Tutarı (TL)						
kWh/Kr.	Ocak		Şubat		Mart	
0 15	64.428.306,66	28,7%	34.580.820,87	11,8%	173.382.461,57	77,9%
15 25	142.317.075,53	63,4%	192.742.739,32	66,0%	49.221.920,13	22,1%
25 50	17.794.675,19	7,9%	47.273.140,17	16,2%	-	-
50 75	-	-	6.221.476,38	2,1%	-	-
75 100	-	-	7.625.808,43	2,6%	-	-
100 150	-	-	1.676.598,07	0,6%	-	-
150 200	-	-	1.947.088,69	0,7%	-	-
Toplam	224.540.057,38		292.067.671,93		222.604.381,70	

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) kapsamında işletilen gün öncesi piyasasında 13 Şubat 2012 tarihinde üç saatte gün öncesi fiyatları 2 TL/kWh olarak oluşmuş olup daha sonra arz/talep eğrisi kesiştirilmiş ve fiyat oluşturulmuştur.

Soru 4:

Doğalgaz fiyatları uluslararası piyasalarda Ocak dönemindeki 3.200 dolar düzeyinden 2.100-2.200 dolar düzeyine gerilediğine göre, yüzde 20'ye ulaşan zammı uluslararası gelişmelere bağlamanızın mantığı nedir? Petrol fiyatlarının uluslararası alandaki son 6 aylık değişimi nedir? Türkiye'nin son 10 yıllık petrol ve doğalgaz ithalatının miktarı ve ödediği tutar ayrı ayrı ne kadardır?

ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5946)

Cevap 4:

Dünya'da doğal gazın işlem gördüğü üç farklı piyasa yapısı bulunmaktadır. Bunlar Amerika, Avrupa ve Uzak Doğu piyasaları olup bu piyasalarda doğal gaz fiyatları, söz konusu piyasaların dinamiklerine bağlı olarak belirlenmektedir. Amerika doğal gaz piyasasında boru gazı ve LNG işlem görmekte ve doğal gaz fiyatları doğrudan arz ve talebe bağlı olarak belirlenmektedir. Amerika doğal gaz üreticisi bir ülke olup, aynı zamanda doğal gaz ve LNG ithalatı da yapmaktadır. Son yıllarda Amerika'da bulunan kaya gazının piyasaya girmesi ile birlikte arz fazlalığı meydana gelmiş ve Amerikan piyasasında doğal gaz fiyatlarının düşmesine sebep olmuştur. Diğer yandan, Uzak Doğu doğal gaz piyasası büyük oranda LNG'ye bağlı olup özellikle Japonya'da yaşanan deprem ile birlikte nükleer reaktörlerin devre dışı bırakılması, Uzak Doğu'da LNG talebinin artmasına neden olmuştur. Söz konusu talep artışı LNG fiyatlarını da artırmıştır. Bilindiği üzere, Çin ve Hindistan'ın doğal gaz talepleri çok hızla artmakta ve bu ülkelerin doğrudan boru gazına erişimlerinin olmaması nedeniyle artan doğal gaz ihtiyaçlarını LNG alımı ile karşılamaları da Uzak Doğu'daki LNG fiyat artışını körüklemiştir. Buna karşılık, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa piyasasında boru gazı ve LNG işlem görmekte olup, bu piyasada boru gazının ağırlığı bulunmaktadır. Boru gazları, uzun dönemli doğal gaz alım anlaşmalarına bağlı olup, fiyatları bütün uzun dönemli anlaşmalarda olduğu gibi petrol fiyatları baz alınarak belirlenmektedir. Ayrıca ABD piyasasından çok farklı bir piyasa yapısına sahip olan Avrupa piyasasında, likidite oranı oldukça düşüktür.

Soru önergesinde sözü edilen doğal gaz fiyatlarının uluslararası piyasalarda 3.200 dolar düzeyinden 2.100-2.200 dolar düzeyine düşüşünün, Amerika piyasasında yer alan Henry Hub fiyatlarından alındığı değerlendirilmekte olup Henry Hub fiyatları \$/Mmbtu esas alınarak belirlenmektedir. Ancak, Ocak dönemindeki Henry Hub fiyatları 3,2 ABD dolar/Mmbtu'dur. Sözü geçen düşüşün Amerika'da son yıllarda bulunan kaya gazı fiyatlarının çok düşük olması, kaya gazının Amerika piyasasında yarattığı arz fazlalığı ve bu piyasanın arz talep değişikliklerinden doğrudan etkilenen likit bir piyasa yapısına sahip olmasından kaynaklandığı bilinmektedir. Ancak bu durum sadece Amerika piyasasına özgü bir durum olup, Uzak doğu piyasasında, artan doğal gaz talebi nedeniyle fiyatlar artmış, Avrupa piyasasında ise artan petrol fiyatları nedeniyle doğal gaz fiyatlarında artış gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, 'Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları' fiyat formülleri, uluslararası ham petrol ve petrol ürünlerine baz edilmiştir. Hesaplamalarda, geçmişe dönük 6 veya 9 aylık ortalamalar dikkate alınmaktadır. Ham petrol ve petrol ürünleri fiyatlarındaki artış doğal gaz alım fiyatlarını da artırmaktadır. 2012 yılı Mart ayı itibarıyla, 2011 yılı başından itibaren ham petrol ve petrol ürünleri fiyatlarındaki artış oranı yaklaşık %30'a tekabül etmektedir. Bu durum doğal gaz alım fiyatlarını da aynı oranda artırarak, alım maliyetlerini doğrudan etkilemektedir.

İthal edilen ham petrol ve doğalgazın yıllar itibarıyla ithalat miktarı aşağıda verilmiştir.

	Ham Petrol İthalat Miktarı (Milyon Ton)	Doğalgaz İthalat Miktarı (Milyon sm ³)
2003	24,0	20.830
2004	23,9	21.798
2005	23,4	26.571
2006	23,8	30.221
2007	23,4	35.833
2008	21,8	37.350
2009	14,2	35.773
2010	17,3	38.300
2011	18,5	43.874

İthalata ödenen bedel miktarına ise Türkiye İstatistik Kurumunun www.tuik.gov.tr internet adresinde dış ticaret istatistikleri veri tabanından ulaşılmaktadır.

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/5946)**

Diğer taraftan, “Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları” 20-25 yıllık uzun dönemli, uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitlerdir. Bu anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermekte ve içeriğinin açıklanması da sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum gerektiğinde sözleşmenin feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilecektir. Ayrıca, Sözleşmelerdeki gizlilik maddesine aykırı durumların alıcının veya satıcının üçüncü şahıslarla taraf olduğu diğer anlaşmalar açısından da ticari sıkıntılar yaratması söz konusudur. Bununla birlikte, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü Maddesinde, ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve 7 nci maddesinde de, doğalgaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür, hükümleri yer almaktadır.

Soru 5:

Türkiye'nin en değerli tesislerinden sonra, elektrik üretim tesislerini de satan bir iktidar olarak, arz açığı oluşmasını ve zam dalgasını neden engelleyemediniz? Dışa bağımlılığı azaltamayan, arz güvenliğini ve fiyat istikrarını sağlayamayan bu düzeni sürdürmeye devam edecek misiniz? Yanlış uygulamalarınızın bedelini, vatandaşın faturasına eklemeye devam edecek misiniz? Ekonomik dengeler olumlu ise, vatandaşın sırtına yeni zamlar yüklemek yerine, vergi sisteminde değişikliğe neden gidilmemiştir?

Cevap 5:

Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30.05.2003 tarih ve 2003/34 sayılı Kararı ve Yüksek Planlama Kurulunun Strateji Belgesi çerçevesinde, üretim santrallerinin özelleştirme çalışmaları, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından belirli bir program dahilinde yürütülmektedir. Elektrik piyasasının serbestleşmesi ve özelleştirme sonucunda; rekabetçi bir piyasanın oluşmasının sağlanması, elektrik üretim ve dağıtım sektörlerinde verimliliğin artırılması, uzun vadeli arz güvenliği için gerekli yatırımların teşvik edilmesi ve Kamunun daha çok düzenleyici bir rol alması hedeflenmiştir. Uygulanan piyasa modeli başka ülkelerde de uygulanmış ve çok başarılı sonuçlar alınmıştır.

Vergi düzenlemeleri hususu ise Bakanlığım görev ve sorumluluk alanında bulunmadığından söz konusu hususların Maliye Bakanlığından sorulması uygun olacaktır.